

Abonamentul:

Pentru monarhie:
Pe an 12 cor., $\frac{1}{2}$ an
6 cor., $\frac{1}{4}$ an 3 cor.

Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 fr., $\frac{1}{2}$
an 9 fr., $\frac{1}{4}$ an
4 fr. 50 cm.

Fieea apare în fiecare
Sâmbătă.

Unirea

Insertiuni:

Un șir garmond:
odată 14 fil., a doua
oră 12 fil., a treia
oră 10 fil.

Tot ce privesc foia,
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unirea”
în
Blaș.

Foe bisericescă-politică.**Anul XIII.****Blaș 1 August 1903.****Numărul 31.**

O LĂMURIRE

— de afară. —

Nedumeriri basate și griji cuprind inima preoțimei mai ales azi, după ce știut este, că 22 preoți reprezentanții alor 4 tracte protopopesci de la margini, umblat-au cu drepte și juste rugăminți pe la locurile mai înalte, la L. P. S. Sa Mitropolitul din Blaș, cerând ușurarea într'un chip a stării lor materiale destul de precară și ne mai suportabilă.

Multe și diferite combinațiuni să fac în sinul preoțimei despre rezultatul acelei reprezentațiuni. Și cu tot dreptul!

Durere inse, că rezultat real prea îmbucurător lunei curioase nici de asta dată nu i-se pôte comunica, de ore ce răspuns la petițiunile preoților încă nu s'a dat, iar ceea ce s'a vorbit față la față, n'a fost, de cât tot atâtea promisiuni, că răul se va îndrepta cu timpul, numai răbdare și iarăși răbdare. . .

Cu o adevărată prevenire și amabilitate părintescă fost-au primiți reprezentanții celor 4 tracte din partea L. P. S. Sale Domnului Mitropolit, întrăgă dispoziția factorilor de însemnătate s'a manifestat a fi pentru mișcarea preoțimei și un entusiasm de laudat a cuprins piepturile cercurilor mai tinere din Blaș, vedând pașul curagios al acelor, cari au alergat la Blaș cu dorul sfint, de a face un paș salutar înainte spre binele și ușurarea sortii actuale destul de grea nu numai a lor, dar a întregii preoțimi gr. cat. din Archidieceasă.

Durerea lor a fost durerea tuturor și nu credem, că rugămintea lor să fie isvorită numai din 22. piepturi, nu, ci prin aceea se cere îndreptare necazului și sărăciei alor sute de preoți.

Și că avem dreptate, răspundă ori care preot din Archidieceasă.

Să pôte, că unii sau alții să considere pașul făcut de prea pripit, nu concedem inse, ca procedura lor greșită să se numescă.

Fiii își plâng necazul lor părintelui lor cu totă încrederea, își desvălesc ranele, ca balsam alinător să primescă la durerea lor și vai de acela, cari pentru ștergerea lacrimilor isvorite din piepturi zdrobite de necazuri, numai de ei știute, alergă la străini, cari inimă pentru noi n'a și suferințele noastre sint bucuria lor.

Noi ne-am spus suferințele noastre locurilor celor mai competente, așteptăm cu paciință mângăierea promisă, ne-am desvălit ranele, așteptăm ca zorile fie căreii zi alinare și vindecare să ne aducă.

Așa dară răbdare și iarăși răbdare, căci dedați sintem noi a suferi, nu numai cât capetul suferinții, Dōmne sfinte, fă se nu fie prea îndepărtat și lucește peste noi cât mai curând zile mai bune, mai fericite.

Mișcarea preoțimei noastre, pentru aș pute cam-va îmbunătăți sorțea, nu pôte să fie privită de cât cu simpatie din partea tuturor, celor ce au inimă pentru servitori altarului. De aceea greșesc mult acela, cari cercă a considera de neseriōsă și neoportună această mișcare. Nu e vremea potrivită să mai amărim pe acela, cari și așa sint destul de necăjiți, datorința noastră e, să-i ajutăm contribuind și din a noastră parte după putință pentru rezolvarea ei cât mai fericită.

În legătură cu primul nostru de azi, lăsăm să urmeze următoarele șire din „Răvașul” de Sâmbăta trecută, pe cari cu tot adinsul le recomandăm meditațiuni tuturor:

„Preoții gr. cat. din 4 protopopiate s'a înfățișat zilele trecute cu cerere înaintea bunului nostru Mitropolit din Blaș, rugându-L, să cēră de la stat îmbunătățirea sortii preoților, ce de rea cum e, nu să mai pôte suferi.

„Noi încă am avut înainte cunoștință de hotărârile fraților din cele 4 protopopiate și chiar am fost rugați, să scriem despre

mișcarea lor, ca și preoții din alte protopopiate să le urmeze. N'am făcut-o inse până acum, deși scim cât de sărăcios sint răsplătiți preoții gr. cat., cu tōte că și aceștia sint vrednici de atâta bunăvoință din partea statului, de câtă sint învredniciți preoții de altă lege din țară, cari toți sint plătiți de stat. N'am scris, pentru că noi simțim nu numai lipsese, ce le au preoții, ci în aceeași vreme vedem și norii grei, ce stau să se descarce cu tōtă turbarea asupra neamului și a credinții noastre. Părerea noastră e, că numai așa va fi munca noastră rodnică, *dacă nu o parte, sau alta a preoțimei, ci cu toții, umăr la umăr, vom lucra.* Unitatea în lucrare vom ave-o inse numai atunci, când preoți, cât mai mulți din tōte protopopiatele, din întrăgă provincia mitropolitană, ori și numai din Archidieceasă, să vor întruni într'un congres, unde să se hotărască cele ce sint de făcut. Acolo ne-am puté sfătui ce e de făcut și împotriva *socialismului păgân, a nazarenismului*, și peste tot împotriva tuturor celor ce propagă necredința. Cu un cuvint în congres să se iele măsurile de lipsă, nu numai pentru îmbunătățirea sortii preoților, ci și pentru scăparea poporului nostru de ruină morală și materială.

„Ideia unui congres preoțesc e îmbrățișată de mulți și în considerarea folōselor mari, ce le-ar aduce, nu putem, de cât să îndemnăm pe toți frații, ca să mediteze asupra lucrului, să-și espună părerile și luminându-ne imprumutat, în curând să și intrupăm această idee, care să facă începutul unui nou curent în viața și activitatea clerului nostru gr. cat.”

„Iată o idee, care, îmbrășată cu căldură de toți, pôte ave rezultate îmbucurătoare!”

Dar, este și aici un nefericit „dar”, să ni-se ierte câte-va accente pesimiste: am observat adecă, că de o vreme în cōce preoțimea noastră prea mult așteptă de la alții și de loc. sau prea puțin, să încrede în puterile sale, ajutându-se ea pe sine; prea mult s'a învățat a striga după ajutorul străin, deși pe acela l'ar puté afla în sine.

Să dăm o mică pildă. Din multele propunerii pentru ajutarea preoțimei, una a rămas la suprafață: de a contribui cu câte 10%, fie care preot împărtășit din subsidiul erarial; ca cu timpul din aceste contribuiri să se formeze un fond de ajutorare pentru preoții neimpărtășiți.

O propunere nu se mai pôte mai nimerit, care în scurtă vreme puté arăta

röde frumoase, dacă s'ar fi primit și mai ales s'ar fi și executat de întregă preoțimea subsidiată.

Dar de la propunere până la executare e o prăpastie, pe care n'o pot trece trece mulți preoți.

Pe 1902 guvernul a împărțit preoțimele arhidiecezane cor. 109,192 — dacă fie care preot ar fi dăruit fondului cele 10% fondul creștea cu aproape 11 mil cor. O sumă foarte frumoasă, considerând sărăcia noastră.

Credeți însă că s'a dat ceva? să ne pară bine, dacă din cele 11 mil, ar fi intrat la fond măcar una! Afară de preoții din protop. Ludoaș, Almaș și Coșocna, cel alaltii n'au știut să-și achite datoria de onoare, luată asupra lor.

De o vreme în coce, noi cei din gremiu și chiar mulți de afară, am început a ne rescumpăra felicitările în favorul vreunui fond: între cari și cel de ajutorare a preoților. Ei bine! contribuim noi, cari, aproape sigur, nu vom beneficia din el, iar preoții nostri își dădeau coronele pentru Casa națională, ca și cum de asta ar fi avut mai mare lipsă. Și mai mult încă, când mi-am permis a-l face unui preot observare, că de ce nu contribuie pentru un fond, ce stă mai aproape de el, de cât casa națională din Sibiu, s'a mâniat și s'a simțit atins.

În chipul acesta să ni-se lerte observarea, ce am făcut încă la început: că noi începem a fi pesimiști.

Aprobăm mișcarea preoțimeii, dar așteptăm mai multă bărbăție. E destul cu plângerile și tânguirile, cari stau urt unui bărbat, să începă odată faptele.

Vorbe au sunat multe, fapte puține!

Corespondințe.

SCRISORE DIN ROMA.

— De la corespondentul nostru special. —

(Mărtea Papel. — Oraș minunat. — Ideea unui pelerinaj. — Italianii.)

Mă aflam în Roma, chiar la mărtea Sfinției Sale Papa Leon al XIII-lea. După ce visitasem muzeele așa de însemnate, voiam chiar să odihnesc, când ea și cum tot orașul ar fi fost în flacări, au început a sbiera copiii, cari vînd gazetele — „Papa e mort!“ Așta tristete era în cuvintele acestea. El, carele lucefer era, El, care mai vădută era, ca tot împărații și Regii, — El — nu mai este! În dată am fugit la biserica sfintului Petru — ca să văd schimbările de acolo. Înaintea bisericii era postată miliția italiană spre a susține ordinea. Din momentul acela, nu a mai fost permis nimănui a intra în vatican. Totă Roma vorbea că ore unde se va aduna conclava? „Tribuna“ din Roma scie, că adunarea conclaveli afară de Roma e eschisă a priori. Așa dară e sigur, că cardinalii din totă lumea au să se astringă în Roma spre a alege pe noul papa.

În cealaltă zi s'au îmbalsamat corpul — iară ceata cardinalilor a ținut prima ședință, în care au hotărît, că corpul Sfinției Sale îl vor espune în biserica sfintului Petru.

Cine va fi papa cel nou? — e întrebarea, care se discută în tot locul. Vanutelli, Gotti, Oreglia și Rampolla sînt numele, ce se pomenesc mai adese. Fiesce carele își are partida sa — și fiesce carele își are omenii săi. Despre Rampolla vorbesc italianii, că are mulți cardinali, cari

au primit distincția acosta înaltă prin întreținerea lui — și n'ar crede, că acestia n'ar folosi acum ocaziunea spre a-și arăta recunoștința. Nu peste mult se va scie, și bisericile noastre dimpreună cu toate din lume, vor glăsuia din adâncul inimii glas de mulțumire Atotputernicului Dumnezeu, că iară-și pus-a cap vădută bisericii Sale.

Tot orașul e ca și o biserică. Pe strade, pe poduri, pe părăși nu vești altă, de cât rămășițe de belcarte, cari sub regimul papilor imaintat-a așa de mult. Cine nu a vădută în viață Roma — pöte zice, că nu scie ce e a trăi. Cine nu s'a rugat în viață în bisericile din Roma, de pildă în biserica sfintului Petru sau Laterană, sau Maria Maggiore — acela nu scie ce e evlavie adevărată. Deci după alegerea noului Papă, astringă-și fiesce carele cruceri lângă cruceri și să plecăm la Roma, cât de mulți, ca pe lângă arătarea devoțiunii noastre față de scaunul papal, să profităm și în privința cunoștințelor.

Ar fi bine ca și noi, cari atât de mult avem a mulțumi Romei, să nu rămănem îndărăpt față de cele alalte națiuni. Avem nădejde, că noul și ilustru episcop al Lugoșului ne va da tot sprijinul în formarea pelerinajului. Ca eu cu succes am putut cutriera Roma, mult am să mulțumesc Ilustrității Sale D-lui episcop Hossu — carele m'a provădută cu toate cunoștințele de lipsă pentru Roma. În știrile acestea îmi depun grațitudinea și simțemintele mele de mulțumiri față de părintele nostru bun, și cu inimă față de aceia, cari gata sînt a cerceta locurile acelea sfinte, unde dînsul și tot corpul nostru episcopesc căștigatu-și-a sfîntenia vieții și cunoștințele sacre.

Despre italianii în genere nu pot să mă esprim cu cuvinte de laude. Așa sînt

FEUILLETON.

MÉRUL — SIMBOL.

Mărul după forma, mirosul, gustul zămos și folosul său aparține celor mai nobile fructe. Îmbesce în deosebi zona moderată; originea și-o are din părțile de miază-zi. Nu putem spune hotărît, dacă mărul nostru e cel înțilnit în s. Scriptură. Părerile și divergăză. În pictură mărul nostru e reprezentat la toate poporile. Dar e sigur, că Homer îl cunoșce ca fruct de grădină. Pe lângă el amintesc numai strugurele și smochina. Ptersecile, caisinele, prunele și cireșele se pomenesc numai la Aristotele, adecă cu mult mai târziu.

În picturile parietale de la Pompeji — apar: mărul, pēra, cireșele, mandulele, prunele, ptersecile, pitlingeanul (rodica) și mespilul (Mespel-baum) lipsescuse înse portocala. Da, pe vremea aceea încă nu cunoșceau portocala în Italia, unde azi e cel mai însemnat fruct.

În mitologia greacă se face multă amintire de măr, deci și la Greci era o pomă favorită. Care nu cunoșce legenda mărului zăitei Eris? Despre mărul de aur al Hesperidelor afirmă unii, că ar fi fost portocală; dar după ce în Italia, cea inundată de Greci n'o cunoșceau nici mai târziu, trebuie să luăm mărul legendei în

înțelesul strict verbal. În mitologia poporilor de miază-noapte mărul îl păzeșce Iduna.

Ca simbol legendar înțilnim mărul pe chipurile sfintului eremit Saba și a s. Nicolae, episcopul. Tatăl s. Saba, mergend să-și facă serviciul militar în Egipt, îl încredință rudelor, ca să-l crească. Acestia îl despoiară de avere. S. Saba intră în mănăstire. Lucrând într-o zi în grădină, a pofuit un măr. Dar încă nu era vremea mănăstirii. Mărul l'a fost rupt, ce e drept, dar stăpânindu-se îl aruncă de la sine, ca să nu cadă în nesupunere. În aceea-și vreme puse vot, că nu va mânca măr nici odată în viața sa, căci în el vedu idea seducerii la păcat. S. Saba muri pe pământul sfint la anul 531. Amintirea i-se face după calendarul nostru la 5 Decembre.

Pe chipurile s. Nicolae înțilnim foarte des mărul. Lățirea chipurilor lui e o dovadă de popularitatea sfintului episcop. Pe unele e închipuit, ținend în mână o carte cu trei mere de aur. Mărul însemnă milostivenie, dar e și simbolul credinței și al Prea s. Treimi. Acesta o apăra s. Nicolae cu putere și cu efect în sinodul nican.

Milostivenia s. Nicolae e dovedită istorice. Legenda înse împreună cu ea și alte lucruri foarte frumoase. Monument al milostiveniei sale e și datina de a dăruia pe copii la zina s. Nicolae, în 6 Decembre; căci el a fost prietin foarte bun a copiilor și binefăcător a celor săraci.

Mărul îl aflăm și pe chipurile s. Dorotea, dar aici apare numai ca secundar, pe lângă trandafir. S. Dorotea e dintre patronii grădinarilor. Mărul și flörea ne reamintesc, că ea după mörte a trimis din paradisi unul îndoit în credință măr și trandafir.

Pe chipurile principilor sfinti de regulă se vede mărul țării. Chiar și în țara noastră aflăm mărul între insigniile de încoronare. Datina e mai dincoace de s. Ștefan. Între insigniile de încoronare a imperiului roman înțilnim mărul țării de la Henric al 2-lea în coce.

El îl primi de la Papa Benedict al 8-lea în 1014. Mărul simboliza dominațiunea lumii prin creștinism. Forma lui rotundă închipușce pământul, pe când crucea de pe el puterea lui Isus Christos peste lumea întregă. Acela-și însemn se află pe biserică, unde a cucerit locul de mai de mult, căci cei vechi aveau mult simț cătră symbolism. Globul de la turn cu crucea asemenea însemnă domnia lui Isus peste lume, cum spune și inscripția obeliscului de pe piața s. Petru: Christus vincit, regnat, imperat, triumphat — Christus invinge, domnesce, împărătesce și triumfăză.

Într'un tablou medieval Melchior, unul din cei trei magi de la răsărit, înține prunculul Isus aurul în forma mărului.

Pe chipurile împăraților Constantin și Carol cel mare, tot mărul simbolisăză puterea lor. Fiesce cu timpul se întunecă înțelesul simbolului și atunci poporul îl esplică însemnarea prin tot felul de legende.

Chiar pentru motivul, că mărul închipușce domnia asupra lumii, de aceea și pruncul Isus e depins adese ori în mână cu mărul cu crucea de aur.

Dar mărul prin gustul său mustos, dulce, simbolisăză și sentimentalitatea. Numele latinesc al mărului a produs și joc de cuvinte: malum însemnă, că e rău. Acest joc de vorbe l'a întrebunțat și s. Augustin.

¹⁾ Mărul cel de aur, care l'a aruncat între nuntașii lui Peleus și Thetis, strîpind cearta, a cărei urmare a fost micșirea Troiei. Dicț. mitologic de G. Pop. p. 91.

de nepăsători, în cât te revoltă. Să vă spun un caz. Când am venit cu trenul noaptea din Roma spre Ancóna — la 2 ore după miezul nopții trenul a stat vre-o cinci minute la gară. O mamă a permis copilei de vre-o 4 ani să se coborâ jos pe un moment. Trenul de odată plecă . . . copila începe a fugi după tren . . . mamă-sa voiesce a sări jos, conductorul nu o lasă . . . plânge și sbieră . . . trenul să pierde în întunecimea nopții, iară la stațiunea de mal înainte să aude suspinul și plânsul unei copile, pe carea neprecugetarea conductorilor o au despărțit de dulcea sa mamă. Toți călătorii erau în picioare, discutau casul acesta — și unul ținea parte conductorilor, altul buliaș pe mama copilei, cum a cutezat a și-o lăsa copila singură jos la miezul nopții. Amândoi sînt de viață . . . și se adevăresce ceea ce am zis, că italienii sînt peste măsură nepăsători.

Art.

SCRISORE DIN PARIS.

— De la corespondentul nostru. —

— 27 Iulie n.

Morțea Sfințului Părinte Leo al XIII-lea și aici în Franța a fost întâmpinată cu mare și sinceră durere în cercurile adevărat catolice.

Gazetele franceze, — excepționând cele anticlericale și socialiste, — de la ivirea morbului până la morțea fericitului Pontific au eselat în informațiuni exacte și detaliate într-un așa mod, că poate nici o altă jurnalistă din Europa.

Vestea morții se răspândi cam la 7 ore sara și străbătu ca un fulger îndată întreg Parisul.

Pictorii evului mediu prin măr depingeau pomul oprit al paradisului. Proverbul evreesc consideră vila, ca pomul științei binelui și a răului, "pe când la Greci smochinul apare și în unele chipuri de prin evul de mijloc, pentru că la cei vechi și smochinele aveau însemnătate exotică. Apoi la deducția aceasta ajunseră și prin împrejurarea, că Adam și Eva s'au acoperit cu frunze de smochin în evul de mijloc și pe măr scriau jocul de cuvinte: ex malo malum, din rău rău. Încă și în anticitate întâlnim pe pietrele sepulcrale șerpele cu măr în gură. Așa dar încă creștinii cei din țara socotiau mărul ca pomul cel oprit. Și șerpele, călcăt de Prea Curata Fecioară, are măr în gură.

Așa numitul mărul raluului, sau mărul lui Adam, din contră nu e măr, ci un fel de pom de lămâi; de forma pereii sau oulului, galben ca aurul, cu coaja, ca și cum ar fi mușcată.

Pe insula Ceylon numesc mărul Evei un pom, a cărui pome spinzură de crengă, având forma unui măr, din care al mușcat.

Și pomul de Crăciun ne reamintesc mărul din paradis. O poveste spune, că în noaptea de Crăciun se deschid merii. Tot în sara asta în Rusia dau numai mere sfințite, căci după credința poporului merele sînt cuprinse de o putere diabolăscă, ce trebuie întâi scosă.

Pe icóna făcătoare de minuni dela Maria-Zell micul Isus întinde Fecioarei Maria un măr, că sîmna, că pe cum Eva a întins cu mărul păcatul, așa Christos întinde în măr sîmna Răscumpărării și al Grației.

Trad. de

A. M. P.

Pe stradă omenii să bătău pentru gazete, așa de mare li-a fost curiozitatea, să știe, cum s'a stins lucrul bisericii catolice și cari l-au fost ultimile cuvinte.

A treia zi erau deja și cărți postale, — laudă preoților catolici de aici, — conținând cele mai însemnate momente ale agoniei.

E o scenă de tot mișcătoare mai ales momentul, când Papa dă binecuvîntarea sa cea din urmă credinciosului său secretar, cardinalului Rampolla, care privește trist și cu lacrimi în ochi, la sorele apunând al bisericii catolice.

E de remarcat faptul, că și gazetele anticlericale de aici recunosc calitățile distinse ale lui Leo XIII, zicînd, că a fost un Papă de-o știință, diligență și politică rară și pôte, că nici nu va mai avé în curînd Scaunul Papal un alt Leo XIII.

Dar dacă gazetele anticlericale nu mînjesc memoria próspectă a Sfințului Părinte decedat, se îngrijesc cu atât mai mult de cardinalul Rampolla, pe care îl atacă și-l înegresc zilnic, ca să-i strice reputația și să nu ajungă ore cum-va Papă, pentru că tr fi un Papă prea energic!

Candidați pentru scaunul papal adecă papabili — conform opininiei franceze — sînt: Oreglia, Rampolla, Vanutelli și Gotti.

Mîne, adecă Marți în 28 Iulie în catedrala din Paris se face „Réquiem“ pentru papa Leo. Catedrala „Notre-Dame“ — e îmbrăcată totă în negru și în mijlocul ei se ridică un sacrofaș imponent, demn de memoria defunctului.

Serviciul funebru îl va săvîrși cu mare pompă prepositul consistorului din Paris, pentru că Mitropolitul Richard, — cardinal fiind, — a plecat deja la Roma pentru alegere.

Anticlericali și socialiști se pregătesc, ca mîne se demonstreze, când vor merge la „părăstas“ ministrii, pentru că ei sînt de părere, că guvernul n'are nimica, a cănta la un „Requiem papistășesc!“ . . .

Și se pôte, că se va încinge și o bătăie între catolici și socialiști, — ceea ce nu e rar pe aici, — dar despre aceasta voi scrie mai târziu.

Ego.

Scene din biserica grecăscă în Turcia.

— De la corespondentul nostru. —

Constantinopol, Iuliu 1903.

Orașul Peramos (6000 loc.), în peninsula Chizicului din Turcia asiatică, are o mănăstire greco-ortodoxă, astăzi fără călugări, ca cea mai mare parte a mănăstirilor grecescei afară de muntele Atos. Venitele considerabile, provenind din număröse posesiuni, slujiau la întreținerea școlilor din oraș. Pe lângă aceea, mănăstirea este centrul unui pelegrinaj renumit. În fie care an 25.000 de greci onorează acolo o veche icónă a s. Fecioare, atribuită S-tului Luca, și care, după cum se zice, face adevărate minuni printre bolnavi.

Episcopii Chizicului, de care depinde Peramos de mult și-au pus ochii pe acest schit, nu pentru a restabili întrinsu viața religioasă (episcopii grecescei nu poartă asemenea grije) ci pentru a pune mîna pe

venite. Bine înțeles, Peramioții n'au lăsat să fie jefuiți fără să strige: sînt niște oște deprinse a fi tuse mai de aproape de către păstorii lor, dar astă dată era sa le jupole. Au protestat cu energie. Ne obținînd nici un rezultat, la urmă să îndreptară către Esc. Sa Mgr. Bonetti, delegat apostolic la Constantinopol, declarându-i că voiesc să trecă la catolicism: documentul conține peste 500 de iscălituri de omeni, printre ele acele a 6 preoți din oraș și a „demogeronților“ sau a membrilor consiliului administrativ local.

Întru aceea, afacerea ajunge în apel înaintea patriarhului grec din Constantinopol, zis ecumenic (!) și dinaintea s. Sinod. După ce cazul a fost pe deplin studiat, patriarhul și sinodul declară cum că episcopul Chizicului n'avea nici un drept asupra mănăstirii în discuție și că prin urmare . . . zisa mănăstire, ar depinde de acum înainte de-a dreptu de patriarhat. Cu alte cuvinte, Peramioții ar continua de-a fi jefuiți de bunurile lor, dar de data acosta de către suprema auctoritate a bisericii lor. Preoții, cari de la 26 April în cōce amintiau cu solemnitate pe Papa în oficiu, erau pedepsiți cu degradare și exil la muntele Atos; școlile și bisericile erau închise; capii mișcării erau excomunicăți și amenințați cu exil. Sentința n'a fost executată de cât în parte, cu această agravațiune, că demogeronții fură aruncați în temniță: guvernul turcesc în present stă bine cu grecii pe cari îi desmărdă pentru a se sprijini pe dinșii în contra Bulgarilor din Macedonia.

Delegatul apostolic voi să trimetă atunci la Peramos 3 preoți greco-catolici pentru a încuraja poporul: această misiune nu putu să plece de cât după multe zăboviri și cu cele mai mari greutate. Nici un vapor nu voi să-l transporte. Cele 3 companii, care fac serviciul fortului de Peramos, au suprimat serviciul regulat după porunca ambasadurilor rusece și grecesce.

Sosiți la Peramos, cu toate greutatele, preoții catolici au fost primiți cu entusiasm, dar după scurt timp au fost siliți de către poliția turcescă să plece. În timpul nopții, ea a silit asemenea și pe demogeronți și pe preoți, amenințându-i cu exil și confiscățiunea bunurilor, să subscrie o retractățiune și o cerere oficiosă de iertare, către patriarhat. Acesta s'a mulțumit cu aceste iscălituri forțate, și-a trimis prin telegramă ceruta iertare; se zice înse că a promis să nu lete de cât jumătatea venitelor mănăstirescei.

Creștînd jurnalelor oficiose, afacerea s'ar fi isprăvit, sentința ar fi fost primită cu entusiasm și unanimitate de popor: toate acestea sînt minciuni nerușinate. Omenii acela să țin bine și-și reclamă preoții catolici. În ziua s. Petru și Pavel în care toți grecii obișnuiesc să se împărtășescă, episcopul trimis de către patriarh n'avea la liturgia sa de cât câte-va babe. Strigătele de „Trăiescă Papa“ îl întâmpină pe unde trece și acest strigăt e declarat sedițios de către poliție, care îl pedepsece cu închisore.

Acestea sînt faptele pe cari locuitorii din Peramos voiesc să le facă cunoscute lumii civilizate. Ei sînt sătul de clerul lor

ignorant, răpitor și strânic corupt. Biserica grecască, zisă ortodoxă e în putrefacțiune: declamațiunile câtor-va poznași salarizați nu împiedecă lumea înțeleptă de a o pricepe. Pote să sbiere ei, după comandă, în contra proselitismului catolic, mișcarea totuși va continua; din toate părțile deja, din Albania, din Tracia, din Capadocia, din Smirna, chiar în Constantinopol, nemulțumii își ridică glasul. Nu vor întârzia să imiteze pe Peramioți, va să zică, să părăsescă crunta lor mamă vitregă. Biserica lui Fotiu, pentru a se arunca în brațele materne ale Bisericii catolice.

Defe Domnul, ca această zi să lucescă cât mai de grabă!

SERBARE IUBILARĂ.

Săcădate, 20 Iulie.

Duminecă în 19 Iulie și-a serbat jubileul de aur al preoției și cel de argint al protopopiei. Reverendissimul Domn Demetriu Cutean, protopopul Cichindealului.

Ca un stejar, rămas aproape singur, din generațiunea trecutului de glorie al neamului nostru, Dl Cutean a fost în ziua amintită obiectul celor mai vii simpatii din partea tuturor, cari l-au cunoscut. Mulți au venit și din depărtare, ca să-l felicite, alții, cari l-au fost soți de muncă în agrul Domnului aproape tot atâta ani, și-au scusat absența telegrafice.

Născut în 1829 în Cinfud lângă Blaș a absolvat teologia chiar când a erupt revoluțiunea din 48.

Ca toți tinerii nostri de atunci, el încă a desbrăcat reverența și a mers pe câmpul de luptă, ca să elupte libertatea poporului pe care are să-l păstorească. A fost chironit și trimis de preot în Săcădate, unde până în momentul de față a fost conducătorul și povățitorul, nu numai a credincioșilor săi, ci al tuturor, cari s-au adresat către dînsul. A luat parte la toate luptele pentru esistența noastră națională, iar în procesul Memorandului a fost osîndit la 300 fl. pedepsă resp. la o lună temniță. Și până în momentul de față, cu toate, că e slăbit trupesce de greutatea anilor mulți, nu este o întreprindere de interes național, la care venerabilul bătrîn să nu se determine. A luat parte la primul pelegrinaj la Roma sub conducerea Mitropolitului Mihályi, atunci încă episcop al Lugosului. A făcut o fundațiune de 1200 corone pentru copii săraci din comuna natală și comuna unde a păstorit cinci-zece de ani. După o ast fel de muncă rodnică Esc. Sa actualul Mitropolit l'a numit protopop actual al Cichindealului, care a fost unul din primele acte ale păstoririi Escelenției Sale.

Dorim venerabilului inbilante să trăiească încă la mulți, mulți ani!

Cor.

UN PREOT VREDNIC.

Ținutul Năsăudului, 15 Iulie n.

În 13 Iulie a. c. s'a pus pétra fundamentală la biserica falnică, care să pregătesc a o ridica credincioșii greco-catolici din Rodna-nouă, din ținutul Năsăud — deși au încă o biserică frumoasă de pétra, dar

nu încăpe în ea mulțimea credincioșilor, ce în mod esepțional o cercă spre a asculta cuvîntul lui Dumnezeu și predicile, ce se țin regulat înainte de a. m. în dumineci și sêrbători. La orele 9 a. m. s'a celebrat serviciul divin din partea Reverendissimului Ciril Deac, vicar al Rodnei, dimpreună cu harnicul preot Pamfilu Grapini, care cu edificarea acestei biserici își va pute arăta munca dintr'o viață în modul cel mai demn. După serviciul liturgic, conduși de prapori au mers cu fală la fundamentele bisericii nouă.

După prapori au urmat patronii bisericii celei nouă în număr de 70 părechi, cari conduceau oștea creștină și cărora pare că fie căruia îi era pe buze vorbele de convingere: „noi știm sprijini biserica română, căci ea este sentul unic al neamului nostru“. Era ceva pîtrundător a privi acel conduct frumos.

Ajunși la fundamentele bisericii nouă acolo s'au ținut ceremoniile îndătinate și s'a sîntit apa, cu care s'au udat nouele fundamente.

A urmat apoi punctul: „Și pe această pétra voi zidi biserica ta“ când vicariul Deac cu clocaul instruat a lovit pétra în semnul crucii, tot ast fel și preotul Grapini și apoi au continuat ceremonia și patronii bisericii, cărora asta ceremonie li-s'au susținut ca un privilegiu. S'a subscris apoi documentul de fondare de către senatul bisericesc și s'a așezat pétra fundamentală. E de admirat înse însuflețirea și credința tare a poporenilor acestei comune; fundament de credință au acești poporeni și zăloșul părinte Grapini își poate vedea sporul ce a ajuns cu ei prin dibăcia sa de preot.

O comună de 2000 de suflete greco-catolici să pregătesc a-și clădi o biserică pompoasă, spațioasă și falnică cu 3 turnuri, să pregătesc această comună a face un așa mare op, al cărui păreche nu-l aflăm în comitatul nostru. Și asta înseamnă ceva. Acestea sînt vredniciile unui om, care cu isprăvirea falniciei bisericii să pregătesc a-și sêrbători jubileul de 25 de ani după munca vrednică cu care a servit neamul.

Că ce minuni a fost în stare păstoriul acestei turme creștine a îndeplini, vom vedea-o din următorul cas: În vre-o trei sêrbători a ținut vorbiri însuflețitoare credincioșilor, a descris mareșul scop, ce l'ar servi sprijinind noua biserică ca patroni și și-a exprimat dorința, că barêm 24 de patroni să aibă biserica cea nouă și la această dorință a sa spre fală și bucuria sa, ce o merită, s'au însinuat 70 de părechi ca patroni și încă vre-o 10 sub alte titluri ca sprijinitori, cari toți au participat cu sume considerabile, ast fel în cât însuflețirea acestora o aflăm vrednică de dat exemplu și altora. Și repetez: acestea sînt vredniciile unui harnic servitor la altarul Domnului, pentru că părintele Grapini nu numai în lipsă și silit de ceva ocaziune își folosește măestria sa de orator, ci în totă sêrbătorea ore întregi vorbește pentru a întări credința poporului încredințat lui. — el e pedagogul cel mai dibaci al celor, maioreni și de aceea nu ne mirăm când rezultatele carierei sale ni-se par minuni.

Faptele vor vorbi la timpul său și cei competenți îi vor cualifica după drept meritele sale. Noi înse îi urăm să-și vadă

dorințele realizate, și clădirea acestei op va fi vrednicia sa pentru că pétra cea mai solidă fundamentală, temelie adevărată adevăcă fundamentul credinței Domnului l'a pus crescînd o generație sănătosă în congete și tare în credință.

Acum lăsăm să urmeze numele patronilor marimoși cari sprijinesc o biserică românească, care va fi sentul neamului:

George Olariu și soția sa 200 cor., Ecim Ciceș și soția sa, Luca Căilean și soția sa câte 120 cor., Pamfilu Grapini și soția sa, Alexă Sângeorzan și soția sa, Iosif Ilieșiu și soția sa, Maxim Moșil și soția sa, Luca Moșil și soția sa, Iovu Șiot și soția sa, Scridon Șt. Filipoiu și soția sa, Pavel Olujan și soția sa, Afrim Filipoiu și soția sa, Filip Iugan și soția sa, Vasile Nistor și soția sa, Ioan L. Grapini și soția sa, Ștefan Domide și soția sa, Isidor Filipoiu și soția sa, Maria Filipoiu preutesă văduvă, Longin Șiot și soția sa, Nechita Cotul și soția sa, Donisă N. Cotul și soția sa, Maria Leon Grapini, Gavril Domide și soția sa, Irimie Șiot și soția sa, Eduard Grapini și soția sa, Trofim Domide și soția sa, Filip Mareșu, Constantin Popêrtac și soția sa, Nistor Sângeorzan și soția sa, Condrate Petreșcan și soția sa, Alexandru Olariu și soția sa, Precub Sângeorzan și soția sa, Clemeut Sângeorzan și soția sa, Alesandru Mihali și soția sa, Grigore Popêrtac și soția sa, Maxim Filipoiu și soția sa, Cosma Șiot și soția sa, Clement Nistor și soția sa, Clement Domide și soția sa, Dănilă Pr. Sângeorzan și soția sa, Constantin Grapini și soția sa, Partene Cămpan și soția sa, Paraschiva Iugan văduvă, Andron Filipoiu și soția sa, Partene Grapini și soția sa, Petru Filipoiu și soția sa, Clement Cotul și soția sa, Iacob Domide, Susana Olariu Isaac văduvă, Nicolaș Popêrtac și soția sa, Nic. Moldovan și soția sa, Nastasia C. Nistor văduvă, Pantelemon Petreșcan și soția sa, Pavel Sângeorzan și soția sa, Matriona Iugan văduvă, Cosma Petreșcan și soția sa, Anton Cotul și soția sa, Petre Nistor și soția sa, Longin Sas și soția sa, Pantelemon Pioraș și soția sa, Cornilă Iugan și soția sa, Tănasa Șt. Filipoiu și soția sa, Petre Iugan și soția sa, Mihai Carafa și soția sa, Ileana Leon Anca văduvă, Andrei Popêrtac și soția sa, Vasile C. Cotul și soția sa, Leontin Pop, câte 100 corone.

Spre cumpărarea unui clopot mare s'au însinuat:

George Grapini și Marta, Maxim Moșil și Anisia, Luca Moșil și Maria, Andrei Grapini și Iftinia, Ioan Nimigean și Iftinia, Simion Ciceș și Magdalena, Simion Șirlincan, Docea Moșil, câte 100 cor. Mihail Grapini, 50 cor.

Un boșpe.

Internatul Yancean de fețițe din Blaș.

Publicare de concurs.

Până în ziua de 15 August n. a. c. se publică concurs pentru primirea în internatul de fețițe din Blaș.

1. Pentru o elevă sunt de a-se plăti pe un an școlastic 240 cor., solvibili în două sau cel mult în patru rate anticipative, pe lângă aceea o taxă anuală de înscriere de 6 cor. 30 de fl., pentru elevele din clasele elementare și de 12 cor. 30 de fl. pentru

elevele din clasele superioare, apoi 2 cor. pe an pentru baie și în sfârșit 20 c. pentru elevele din clasele elementare și 30 c. pentru elevele din clasele civile și superioare ca taxă de material de lucru de mână. Elevele cari vor învăța limba franceză, ori musica instrumentală, vor plăti separat unele taxe moderate.

2. Fiind că elevele vor trebui să poarte vestimente uniforme, se vor plăti 28—36 cor., după etatea fie căreia. Uniforma acésta care se pregătește în internat, constă din două surte în formă de rochie, 2 pălării, — una de iarnă și alta de vară — și din o toaletă.

3. La intrarea în internat fie-care elevă trebuie să fie provădută cu: 6 cămăși, 6 camisone, 6 pantaloni, 1 fustă de iarnă, 6 servete, 12 batiste, 6 perechi de ciorapi, 2 perechi de păpuși, 1 perie de dinți, 1 perie de cap, 2 perii de încălziminte, 1 plapómă, 2 piepteni, o saltea de lână, 2 perini 4 fețe de pat, 4 fețe de perină, 2 cuverte de pat din giogiú alb, 1 lavor de spălat și 6 ștergare.

Obiectele acestea au să fie marcate cu numele elevei.

Pentru suma plătită, fie care elevă va primi:

1. Instrucțiune pentru studiile prescise pe clasele I—IV elementare, I—III civile și II superioare, educațiune religioasă morală și deprinderi în conversațiune maghiară și germână.

2. Locuință în etajul institutului în sale mari, sănătoșe și luminoșe provădute cu mobilarul necesar.

3. Intreținere întregă și anume: a) la dejun cafea cu lapte, b) la amiazi 3 feluri, Dumineca și în sărbători 4, c) la cină 2 feluri.

4. Spălat, luminat și încăldit. În fie care lună elevele vor lua câte o baie.

5. Instrucțiunea în fierț, spălat, călcatul cu fierul, coptul pânii, tors, țesut, curățit, grădinarit, croit, purtarea socotelilor economiei de casă, conservatul și aședatul legumelor și victualelor pentru iarnă, îngrășatul animalelor, prăsirea și ținerea galițelor etc.

La cererile pentru primire e de a să alătura: estras de botez, testimoniú de pe clasa absolvată, atestat medical despre sănătatea elevei, atestat de vaccinare și re-vaccinare.

Petițiunile sunt de a să înainta Prea veneratului Consistor metropolitan din Blăș, alăturându-se la fie care câte o marcă de 45 fil., pentru spedarea francată a resoluțiunii. De la cererea de primire nu sunt dispensate nici elevele cari au mai fost în internat.

A P E L.

„Societatea pentru crearea unui fond de teatru român“ își va ține adunarea generală din anul acesta în orașul Sebeșul-sășesc. — Szászsebes — la 15/28 și zilele următoare ale lunii August a. c.

Societatea acésta urmăreșce idealul, de a înființa în mijlocul poporului român din patrie: teatrul național; părghia, care lăteșce. întăreșce și ridică cultura națională a popórelor. E sublim idealul acesta, pentru că farmețul teatrului național va fi pentru noi o nouă și puternică armă pentru întărirea iubirii de neam și a credinții tari în viitorul poporului român.

Nu insistăm mai de-aprópe asupra istoricului societății pentru teatrul român, nici asupra scopului ce-l urmăreșce. căci acestea binecunoscutre trebuie să fie fie cărni român de bine, căruia îi zace la inimă cultura și înaintarea neamului; ci ne mărginim numai a apela cu totă căldura la frații români din apropiere, și din depărtare.

invitându-l cu dragoste frățescă să alerge la adunarea amintită, cu atât mai virtuos, că participarea la adunările generale ale societății este busola interesului ce-l nutrim pentru societate, pentru că a noastră este, deșteptarea și înaintarea noastră o urmăreșce și pentru că ești mai îngrabă să se poată realiza dorința noastră ferbinte, și a înaintașilor nostri. — Înființarea și deschiderea teatrului național.

Frații români! Veniți să stringem la peptul nostru cu convenită căldură pe fica culturii naționale, să dovedim ast fel, că scim apreția și scim să ne însușim pentru instituțiunile noastre culturale datătore de lumină și viață.

Sebeș, 7/20 Iulie 1903.

Comitetul central aranjator:

Președinte: **Sergiu Medean**
Secretar: **George Tătar**
protopresbiter.

Noutăți.

† **Papa Leo XIII.** Joi în 30 s'a ținut liturgie întru repausul sufletului marelui Pontifice Leo XIII. A pontificat Escel. Sa Mitropolitul asistat de canonicii: I. M. Moldovan, S. P. Mateiú, Ios. Hossu, Dr. Aug. Bunea, Dr. V. Szmigelski, Ales. Uilăcan și Dr. I. Marcu, de profesorii preoți: Ioan German, Nic. Popescu, Silv. Neator, Alesiu Viciú, Emil Viciú, Oct. Bonfiniú și A. C. Domșa și de diaconii Br. Micu și I. Popa. La sfârșitul stei liturgii s'a făcut serviciul parăstasului.

Prelat nou. Rsmul canonic Ioan Boros, a fost numit prelat papal, ca resplátă a serviciilor sale prețioșe aduse dieceșii mai ales în calitate de inspector scolastic. — Felicitările noastre!

Noul ministru de finanțe comun. Maiestatea Sa l-a numit pe baronul Barian István de ministru de finanțe comun. Noul ministru, care azi are 53 ani, la 29 Iulie va presta jurământul de fidelitate în mâinile Maiestății Sale. Ca ministru va fi tot odată și guvernorul Bosniei și Hertegovinei. E bărbat cult, care cunoșce bine chestia europeană. E ginerele fostului ministru de honvedí, Fejérváry.

Darul A. S. Principesei Maria. „Monitorul Oficial“ publică decretul, prin care, conform scrisórei A. S. R. Principesei Maria, Casa școlilor va lua sub administrația sa fondul de 255.500 lei în scrisuri funciare rurale 5 la sută, pe cum și imobilul din Iași, strada Assaki, cu sarcina pentru dînsa, de a înființa și a întreține „Școla de gospodărie casnică pentru fete. Principesa Maria“, în Iași, în localul din strada Assaki, în conformitate cu voința exprimată de Augusta donátore.

Din Archidieceșă. Cu terminul de 15 Aug. n. se escrie concurs pentru stațiunea de învățator secundar în Feneșul-săș. distr. Cluș, — de învățator în Socol, distr. Fărăgău, — și de învățátore în Mihalt, distr. Blăș.

Din diecesa de Lugoș. Concurs: Cu terminul de 21 Aug. n. se escrie concurs la următoarele stațiuni cantor-învătătoreșci: Vermeș, protopopiatul Vermeșului, Silha, protopopiatul Buziașului, Vișag, protopopiatul Vermeșului, Cârnesci, Vicariatul Hațegului, Riudemori, protopopiatul Ulpiei-Traiane, Furlug, protopopiatul Vermeșului, Parța, protopopiatul Timișórei.

Sfințire de biserică. Curatoratul bisericesc gr. cat. din Cuteiș, protopopiatul Almașului, invită la actul sfințirei nou edificatelor bisericice din comuna Cuteiș, ce se va săvârși Duminecă la 9 August st. n. La 1 óră va urma banchet comun, iar la 6. petrecere de vară în favorul bisericii.

De la Asociațiune. Comitetul central a revenit asupra dimisiunii secretarului I dl. Dr. Cornel Diaconovich, prezentată încă an. tr. și a hotărít, ca cu finea anului curent îi primesce retragerea dia acest post. De odată și secret. II dl. Dr. I. Ben încă și-a pus la dispoziția comitetului postul său, ca ast fel mai ușor să se poată afla un bărbat, care să-și dedice totă activitatea Societății.

Achitat. Tabla reg. din Cluș, pertractând afacerea de agitațiune a păr. Iosif Stupinean cu copiii din Bărcea l'a achitat.

„Fóla poporului.“ revista așa de bine redactată pentru popor, până acum proprietatea „Tipografiei“ din Sibiu, a fost cumpărată de dl. Silv. Moldovan și Ios. Marschall, împreună cu „Tipografia.“

Convocare. Adunarea cercuală ordinară a despărțimintului Blăș al Asociațiunii, e convocată pe 2 Aug. n. în Blăș. — Tot pe atunci e convocată și adunarea despărțimintului Făgăraș în Vistea-înneriórá. — Adunarea generală a Asociațiunii pentru cultura poporului român din Maramureș se va ține în Siget la 7 August st. n. la 11 óre înainte de amézi în sala școlii gr. cat. română. Obiectele de pertractare vor fi: 1. Alegerea oficialilor Asociațiunii și a membrilor din Comitet pe trei ani următori. 2. Raportul Comisiunii revédétore a rațiunilor Asociațiunii de pe anul 1900, 1901 și 1902, și prezentarea rațiunilor. 3. Raportul despre ofertele întrate în favoarea Asociațiunii și a Convinctului în anul 1900, 1901 și 1902, pe cum și despre tacșele întrate de la membrii Asociațiunii. 4. Relațiunea directorului despre starea Convinctului Asociațiunii și despre progresul elevilor din Convict sub decursul anului scolastic trecut. 5. Relațiune despre scărițarea datoriei Asociațiunii contraș cu zidirea Convinctului. 6. Pertractarea propunerilor.

Petreceri. Tinerimea română din Chimitelnicul-de-câmpie și împrejurime, invită la petrecerea de vară, ce o va aranja în 2 August st. n. a. c. Venitul e destinat în favorul fondului de edificare a bisericii locale. — Tinerimea din jurul Ernotului, invită la petrecerea de vară, ce va aranja-o la 9 August st. n. 1903, în sala hotelului „Central“ din Raduoth (Ernot). Venitul curat e destinat 1/3 parte în favorul școlii gr. cat. din loc. iar 2/3 pentru „Masa studenților din Blăș“. — Tinerimea română din Turda și împrejurime, invită la petrecerea de vară, ce se va aranja în 9 August st. n. în sala Hotelului „Europa“ din Turda. Venitul curat este destinat în favorul bibliotecii populare a despărțimintului „Asociațiunii“. — Inteligența română din Teiuș, invită la petrecerea de vară, ce o va aranja Duminecă în 9 August. n. în pavilionul de vară al hotelului „Leul de aur“ din Teiuș, în scopul augmentării fondului pentru edificarea unei noue biserici greco-catolice în Teiuș. — Inteligența română din Reghin, invită la petrecerea de vară, care o va aranja Luni în 10 August n. în pavilionul de vară din promenada orașului. Venitul curat e destinat spre scop filantropic.

În prăvălia soc. comérc.
„CONSUM“ din Blăș, se primesc doi învățátoreșci din casă bună, cari sciú cel puțin românesc și unguresc și au absolvat macar două clase gimnasiale.

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Să credem în Dumnezeu!

(După Can. Ludovic Schüller.)

(Continuare.)

Cugetat-ai vre-odată la surprinzătorul mecanism al mânei? Figura, flexibilitatea, terminarea mânei în degete — ne arată aptitudinea sa de a lua și a ține în dînsa ori ce corp, de ori ce figură, de ori ce formă; ne arată aptitudinea sa la diferite profesii, meserii, pentru de a produce diferitele și surprinzătoarele lucrări ce le admirăm atât de mult. Din vre-o nenorocire, din vre-o sinistrală întâmplare omul își pierde o mână, dar minte și putere omenescă nu este pe lume, care să poată construi o altă mână, în locul celei pierdute.

Capul omului, fiind centrul organelor celor mai nobile, prin duritatea sa scutesce tot aceea ce se cuprinde în dînsul. Creeril, punctul central, în cari se termină toți nervii — sînt bine conservați în țesutul de os al craniului.

Peril, cari acoper capul, conservă calorici și absorb umezela.

Dar apoi în interiorul trupului ce spectacol ni-se înfățișează, ni-se descopere? Cine poate să numere nervii, mușchii, vinele, cari ca și nișe canale, conduc sângele în toate părțile trupului, pentru ca să poată trăi? Cine va pute descrie mecanismul cel complicat, ce regulează toate funcțiunile ce se întimplă în interiorul nostru? Singur mecanismul inimii, mecanism ce aruncă sângele în plămâni, din cari apoi întorcându-se reînnoit, îl împrăștie cu o mirabilă înțelță în toate părțile trupului, — dacă se consideră cu atențiune, e un lucru ce strînesce în noi cea mai mare ulmire.

Tot aceea ce se întimplă în trupul nostru — în vreme ce a fost obiectul celor mai adînci studierii și examinaril — e tot odată și izvor de admirațiune pentru ulmi-torele fenomene ce se observă. Nutrirea, mistuirea, asimilarea mâncărilor — fără ca să mai pomenim alte funcțiuni organice — ne sînt de ajuns pentru de a ne forma o idee sublimă despre Acela, care a voit să sevărgă un organism atât de complicat, și care corespunde de minune la toate trebuințele — fie cât de mic — ale vieții.

Și dacă aruncăm acum o ultimă privire la om, încă de departe rămănem ulmiți de frumseța esternală a feții sale. Ce lucru minunat s'a putut crea cu puține părți, cu puține trăsuri, cu vre-o linie simplă! Fața omenescă, această frumsețe atât de sublimă, cuprinde în sine o altă minune. S'ar păre că formând Dumnezeu fața omenescă cu puține trăsuri, ar fi trebuit să formeze toate fețele într'o formă. Dar din potrivă cîtă diferență, ce mare deschilire vedem! Cine poate înșira omenii câți au existat și există? Toți se deschilinesc unul de altul; cu aceleași părți, cu aceleași linii identice, s'a obținut cea mai mare și mai variată neasemănare. Dacă lumea și astăzi admiră sublimul ingeniū a lui Michelangelo, care în formarea fețelor tot

de una a variat, ce admirațiune trebuie să se strînescă în noi, considerând o varietate atât de mare, păstrată în un șir așa vast?

Fi-re-ar ore cu putință ca numai din întâmplare și din o orbă combinațiune să se poată efecui varietatea liniamentelor fețelor omenesci? Să se însemne apoi că această neasemănare nu este nici de cum casuală sau arbitrară, ci din contră e neapărată de lipsă. Căci dacă toți omenii ar fi egali, dacă mai mulți inși ar sămăna perfect la fețe, în societatea omenescă ar fi cea mai mare confuziune. Din această apoi ar urma că în lume n'ar mai fi dreptate, pudiciție, pace, credință. Cel criminaliștii, cel plin de fărădelegi ușor s'ar subtrage din brațele dreptății, lăsând pe cel nevinovat — care prin fatalitate sămăna cu el — să sufere pedepsă în locul lui. Fărădelegile, crimele, delicturile ar triumfa, viața omenescă ar fi torturată de necontenite suspiciunari, de dubii sfășietore, de inimiciții nelimpăcate. Ar fi în lume un chaos și o confuziune generală. La toate aceste înse s'a pus pedecă, făcînd diverse fețele — schimbînd radical cu puține trăsuri de linii expresiunea fețelor. Acum o provedință atât de proporționată lipșelor, atât de universală, atât de stabilă, ce se verifică în toate generațiunile, ce fie cărnii om îi dă un sămăn divers — poate-se zice că nu este efectul unei Ființe preaintelepte atotputernice, alui Dumnezeu însuși, carele toate prevădîndu-le, le-a dispus toate într'un mod atât de minunat?

Poate așa dară considera cine-va un trup omenesc, și să nu recunoască pe Dumnezeu înfinit de înțelept, care l-a creat, fără ca să preamărească nemărginita sa bunătate și înțelepciune? Când vedem vre-o statuă de a lui Fidia, Michelangelo, Canova . . . sau a vre-unui alt sculptor renumit, sîntem cuprinși de cea mai mare mirare și admirăm ingeniul aceluia, care din marmură a putut pregăti o atare statuă. Dar Dumnezeu meu! ce diferență enormă între o statuă de marmură și între trupul omenesc! În statue numai suprafața ne dovedește mîna espartă a artistului, pe când în trupul omenesc interiorul, mai mult de cît exteriorul — ne dovedește înțelepciunea și atotputernicia lui Dumnezeu.

Nu se observă defect fie cît de mic, fie care funcțiune pînă și cea mai mică a fost prevădută și calculată în mod minunat. Galeno a provocat pe Epicurei — dîndu-le timp de 100 de ani — să descopere cea mai mică imperfecțiune în trupul omului.

Un singur organism omenesc ar fi de ajuns ca să proclame sus și tare nu numai existența lui Dumnezeu, ci și admirabilele sale atribute.

Considerînd așa dară pe om și complicatul său organism, trebuie să ajungem la concluziunea despre existența unei Ființe supreme, care l-a creat.

Așa dară minunile și frumseța naturii, splendorea corpurilor ceresci, plănte, animalele, omul, toate aceste ne silesc să afirmăm cu solemnitate existența lui Dumnezeu.

CAP III.

Se răspunde unor dificultăți de ale ateștilor.

În decursul miilor de ani, nici una din nenumeratele stele nu și-a schimbat când-va locul său. Pămîntul nu se abate nici odată din calea sa în jurul soarelui, nici când nu se conturbă schimbarea zilei și a nopții. Cerul, pămîntul, marea, omul, elementele și plănte, toate se îmbină și se legă învederat într'o totalitate mare regulată, pe care o numim: univers. Fie cărnii om cu minte îi spune privirea sa proprie, cum-că lumea nu este o masă fără formă, unde zace aerul, focul, lumina, aburul, apa, pămîntul între și sub sine fără nici un plan, unde cad toate fără regulă, unde numai monștrii locuiesc, cari din întâmplare s'au format asemenea nălucelor. Înse unde se împreună regulat părțile separate într'un tot, acolo este o ordine și încă o ordine cu atât mai demnă de mirare, cu cît sînt mai numeroase și mai deosebite părțile, și cu cît durează mai îndelung ordinea. Părțile universului înse — în număr și specie is mai nemărginite, și ordinea durează acum de șase mii de ani. O atare ordine nu poate fi nici de cum opul întâmplării orbă, ci numai după un scop anumit, pe fie-care o pune la locul său, toate le împreună la oaltă, totul îl conduce și susține. A ave și cea mai puțină îndoielă despre adevărul acesta, ar însemna a nega mintea sănătosoasă. Care vorbește aici despre întâmplare, acela grăiesce în contra convingerei sale, sau nu știe ce zice. La obiecțiunea această absurdă, cum-că unele se nasc numai din întâmplare, și prin urmare s'a putut face și prin întâmplare o ordine așa de frumoasă — a răspuns de mult foarte potrivit un înțelept păgău: și nu porc — zise el — poate săpa din întâmplare cu flitul său în arină un A sau altă literă, și totuși e cunoscut, că nici odată nu va pute compune o carte întregă, pe cum e Iliada sau chiar Biblia. Dar spre a crea universul se recere mai mare înțelepciune, de cît spre a serie o carte. Ce nebunie e dară a nu cunoște înțelepciunea dumnezească în existența și ordinea cea minunată a universului, pe care l-a creat și-l guvernează neîntrerupt. Ordul acesta nu e un vis, nici fantasmă deșartă, ci trebuie să albă cauza sa. Și care-i această cauză? A bună samă nu poate fi cazul sau întâmplarea orbă, căci această n'are nici regulă, nici înțelepciune; cu atât mai puțin mintea noastră proprie, pentru că această încă tot mai descopere secrete nouă în ordul lumii, pe cari mai înainte nu le-a cunoscut.

Ateistul în perplexitatea sa afirmă, că acest ord minunat, aceste minuni și frumseța lumii ar fi simplul op al naturii. Ce absurditate! Căci ce este natura? A nu e chiar crearea vădută a lui Dumnezeu? sau nu e tocmai cartea cea amăsurat de mare, în care aflăm însemnate cu trăsuri neșterse atotputernicia și înțelepciunea Creatoriului? Care ochiū scrutător nu poate vedé, că natura nu lucră altcum de cît

după legile sale interne? Îndoiesci-te tu despre acesta? atunci spune-mi pentru ce nu vești legind nici odată de exemplu un elefant din un oă de pasere, sau crescând un strugur de pe un spin? Așa e, pentru că e în contra legilor naturii? Așa dară natura își are legea sa. O lege înse nu se poate cașeta fără de dătătorul de lege, fără de legislator. Și cine altul va fi dătătorul de lege al naturii, de cât Dumnezeu însuși care a creat-o și stă asupra ei în înălțime nemărginită? Oare pentru ce nu poți tu să prescrii naturii d. e. să plouie sau să ningă, sau să fulgere, sau să iucească sôrele, cum și când voiesci? Tu acesta nu o poți, pentru că nu ești peste natură, ei te țil de natură, ca o ființă creată. Așa dară natura nu-și poate da șie-și lege. Nu, nu natura, ci numai creatorul naturii, o ființă personală, foarte înțeleptă, poate fi a ei dătător de lege.

Ce ai zice tu, de cum-va la întrebarea ta despre pictorul unui portret minunat al căpeta răspunsul: că pictorul nu e alt ceva de cât natura? Tu ai răspunde: acesta nu e cu puțină, căci natura e fără înțelepciune, înse la un așa cap de operă se recere înțelepciune. Și ce cap de operă e însuși omul, pe care-l reprezintă portretul, omul: care vede, aude, vorbește, care are suflet și viață! Câte minuni nu cuprinde în sine singur ochiul, dar apoi sufletul! Și totuși omul să nu fie alta, de cât jocul unei puteri neînțelepte a naturii! Oh orbie! Firesce Dumnezeu nu crează mai mult trupul omului, pe cum a creat pe cel dintâiu fără conștientizarea naturii, înse chiar acesta este minunea cea mai mare; că adecă El nu numai a creat natura, ci a știut să-și împărtășească în cât-va puterea sa creatoare, așa că o ființă să potă produce o altă ființă de genul său, și în modul acesta să se producă și să se înmulțească neîntrerupt ființele de la începutul lumii, până la capătul ei. În adevăr sînt măiestri, cari știu face un orologiu bun, înse unde s'a vădut vre-unul de aceia, care să facă un orologiu, ce iară de sine să producă alte orologe? Oare n'ar fi acela cel mai mare cap de operă? Totuși rămâne natura pe lângă totă activitatea sa tot de una numai de instrument. Ea efectuează și produce, fără ca să știe în ce mod și chip să împlină acesta. Cum-că natura lucră spre un scop rațional, cum-că acela îl și ajunge, provine numai de la acela, care când a creat-o — a binecuvântat-o și a zis: „Cresceți și vă înmulțiți”. Frumos vorbi despre acesta mama Macaveilor către fiul său: „Nu știu cum v'ați început în pantecele meu, nici eu v'am dat vouă spirit și viață, nici închipuirea fie cărui eu o am întocmit; ci făcătorul lumii, cel ce a făcut urzirea omului, și a aflat născerea, și spirit și viață iară-și va da vouă tuturor.” 2 Macav. 7. (Catechismul de Deharbe Tom. I.).

(Va urma.)

„Finle, nu defalma învățătura Domnului, nici te muia de l-a muștrându-te. Pentru că pe cea ce iubesc Domnul, cărtă, și bate pe tot fiul pe carele primesc. Fericit omul, carele a aflat înțelepciunea și pămintenul, carele știe înțelepciunea. Pentru că mai bine e pe ea a neguțatori, de cât vistierii de de aur și de argint.

Paremiile lui Solomon
(Biblia de la 1688.)

ALBERTINA.

— Povestire. —

(Continuare.)

— În acele momente grele contele avu ocaziune să cunoască cât ajung amicitțiile lumesci, pentru că dintr'atâta cari se mândria că-și sînt amici, numai tatăl meu își ridică glasul în favorul lui, și alergînd la picioarele regelui, îl conjură să suspende dura sentință și să deie contelui vreme să se justifice. Dar înzădar: rogele iritat — alungă pe tatăl meu de la sine și-l amenință cu mânia sa, de va mai stărui întru apărarea trădătorului presupus; ba știind că dînsul e împreunat cu contele, nu numai prin o amicitie sinceră ci și prin legături de consăngenitate — lăsă să înțeleagă, că se poate crede, că și el are parte la acea trădare, drept aceea ca să nu mărescă suspiciunile suveranului și ca să nu deterioreze poate mai tare condițiunea amicului, a fost silit să nu mai insiste pe lângă apărarea lui.

— Ah! așa dară contele și marchesul erau consăngeni! — exclamă Albertina.

— Da, replică marchesa, — tatăl meu și moșul din partea tatălui tău erau veri în gradul al treilea. Dar tu ești palidă și suferitoare, fica mea, acesta istorie dureroasă îți cauzează o emoțiune adîncă, vom continua mîne istorisirea împlîrîrilor familiei tale. Mergi de te odihnesce și cere de la Dumnezeu tăria ca să ascuți și restul.

— Mulțumesc mamă. E adevărat, că azi n'ași mai puté continua să ascult acesta istorisire tristă, dar mîne voi fi mai tare. Voiesc să merg la altarul Preacuratei Vergure Maria ca să o rog să-mi dăruască puțină liniște.

Acestea zicîndu-le buna fetiță îmbrătoșă plîngînd pe mamă-sa și se retrase, iar marchesa rămînd singură, erupse în un plîns amar.

— Oh Dumnezeu meu — zise — nu permite ca sufletul acesta curat și nevinovat să rămîna pătât de ură și de dorul de răsunare, ci inspiră-și simțeminte de pace și de iubire față de aceia, cari au fost cauza ruinării familiei noastre, și de cum-va îți va bineplăce ție, fă ca să sosescă cât mai curînd ziua aceea dorită, în care dovedindu-se nevinovăția contelui, ea să potă purta fără rușine numele tatălui său.

V.

În ziua următoare Albertina — după ce ascultase sfînta liturgie — zise către mamă-sa: — Mamă! te rog să-mi enarezi restul din istoria familiei noastre, astăzi mă simțesc destul de tare, am cerut de la Dumnezeu curajul de lipsă și un glas din lăuntru mi-a zis: Mergi fetița mea, nu te teme; eu îți voi ajuta să-ți porți crucea ta, și când nici nu te vei aștepta — suferințele tale se vor schimba în mîngăieri nespuse.

— Da, răspunde mama, — eu sperez că mai curînd orî mai târziu, adevărul și nevinovăția vor triumfa asupra minciunii și calumniei. Șeși, fetița mea și ascultă. . .

— Înțelegînd regina nefericirea la care ajunsese vechiul curtean, în care

pururea a admirat, nu numai lealitate, ci și virtute, nu dădu credîmint acusei, și rugă plîngînd pe bărbatul ei — să modifice osînda, și cu mare greū putu dobîndi ca pedepsa de mörte să fie schimbată în exiliu perpetuu. Albert de Montermé, care pe cât de onest și leal cavalier, pe atîta era și de sincer și creștin bun, deși sfîșiat de durere — nu într'atîta pentru pierderea bunurilor sale, cât pentru rușinea ce cădea pe fiii săi — știu să se resigneze în voințele Ceriului, și îmbrătoșînd pe tatăl meu, unicul amic, ce i-a mai fost rămas credincios, și dînd castelul în grija unui servitor credincios, se porni cu soția și cu fiii, dintre cari cel mai mare abia număra cinci-spre-zece ani și după o călătorie lungă și desastroasă debarcară la țermurii Americii-de-sud.

— Și tu mamă l'ai cunoscut?

— Eu eram încă pruncă, dar îmi aduc bine aminte, că am plîns foarte mult când l'am vădut că plécă. Tatăl meu era nemăngălat și după câte-va luni se retrase de la Curte, și orî cât a fost apoi rugat, n'a mai avut să se refîntorcă.

— Și apoi n'ați mai avut sciri?

— Ba da, contele scria din când în când, și fie care epistolă a sa se sfîrșea cu întrebarea, că oare încă nu s'a recunoscut nevinovăția sa și că poate-se reînturna în patrie? Tatăl meu îl mîngăia tot mereu să spereze, dar anii treceau fără să se împline vre-o schimbare. Într'o zi servitorul — căruia i-a fost lăsat în grije castelul — a fost aflat mort și scaldat în propriul sînge, se crede, că a fost asasinat pentru ca să-și ieie o epistolă — ce-î fu dată ca să o trimită contelui, și după câte-va luni, în urma unui cutremur de pămînt, care a făcut multe daune în jurul acesta, s'a dărîmat partea cea mai mare edificîului.

— Dumnezeu meu — exclamă fetița: pare că era destinat ca tôte să se conjure împotriva acelei familii nefericite!

— De atunci nu s'a mai auđit nimic despre familia de Montermé. Mama mea adese îmi ȳcea: Veđi: eu ași fi fost fericită să te fi vădut căsătorită cu vre unul dintre fiii contelui, pentru că sum sigură că în familia aceea ai fi fost fericită, și apoi și tatăl tău — încă de când erai copilă — nutria aceeași dorință; cu tôte acestea eu încă nu mi-am pierdut speranța, că se va recunoșce în sfîrșit nevinovăția domnului de Montermé, și am încrederea, că încă înainte de mörte Dumnezeu îmi va dărui acesta mîngăiere.

— Sărmană mōșă! . . . Dorințele sale încă n'aũ fost ascultate! . . . Dar cum se împlină că ai devenit soția unui Montermé?

— La căți-va ani după aceea sosi la castelul nostru un tîner străin, carele ceru să vorbescă cu marchesul d'Espinasse. Noi l'am condus în sala cea mare: tînerul părea foarte mișcat, și abia își puté opri lacrimile, dar mama mea după ce l'a observat cu atențiune, strigă: În numele lui Dumnezeu, Domnule, spune-mi cine ești? În momentul acela intră tatăl meu în sală, și necunoscutul se aruncă la gramazii lui exclamînd: Oh! Domnule d'Espinasse, nu mă cunoști? Eu sum . . . Aloisiu de Montarmé! Fu o scenă sfîșietore, ce nu se va șterge nici când din memoria mea, tatăl meu plîngea și nu puté vorbi de emoționat, mama căduse — ca mörta — pe un scaun, și eu

palidă și tremurătoare, nu-mi puteam lua privirea de pe acela față slăbită, dar pentru aceea frumoasă și în paliditatea sa.

Aici marchesa se opri adine mișcată, și văzând că fca sa începă a vërșă și rōie de lacrimi, o strînse la sînul sēu, ștergēndu-i lacrimile. Apoi reluă:

— După ce ne-am mai liniștit, Aloisiu ne povesti ultimile întâmplări ale familiei sale. Tatăl sēu, cāt ce ajunsese în America, își câștigă un oficiu, ce-i aducea un venit indestulitor pentru lipsele familiei, mai târziu și fiii lui și-au aflat ocupațiunii, dar dorul de patrie consuma viața contelui, și când începă a-și pierde speranța de a se reînturna în ținutul natal, cădu într-o melancolie adîncă — care în scurtă vreme îl duse la mormînt. Într'aceea Carol, cel întâiu născut, să căsătorise și a avut un fiu, dar și el — la scurtă vreme după mōrtea tatălui sēu — la urmat în mormînt: contesa nu putu trăi mult între atari dureri și muri și dînsa în brațele lui Aloisiu, recomandându-i să se reîntōrcă în Franța ca să încerce a reabilita numele familiei.

— Oh mamă! o întrerupse la aceste Albertina, — aveai tot dreptul, când ai zis că acesta este o istorie tristă. Dar continuă: aștept să vād sfîrșitul.

— Tatăl meu — lucru firesc — oferi nefericitului ramas singur și părăsit pe acest pămînt, un adăpost în castelul sēu, și Aloisiu primi cu mulțumită. Ca să nu se nască suspiciuni, a fost prezentat înaintea amicilor ca un consăngean de departe, venit din Anglia și sub numele Aloisiu d'Espinasse.

— Și cu fiul lui Carol ce s'a întîmplat?

— Când se reîntōrse Aloisiu în Franța, el plecă cu mamă-sa în America-nordică și de atunci nu s'a mai auzit nimic nici despre tinērul Conrad nici despre mamă-sa. La câte-va luni după sosirea lui Aloisiu, mamă mea într'o sară mă chemă în chilia sa și-mi zise că ôspele nostru voia cu ori ce preț să se reîntōrcă în America, și că nici rugămintele sale, nici cele ale tatălui meu, nu erau de ajuns, ca să-l oprēscă. Eū îngălbîni la vestea asta, pentru că încă de la sosirea lui eū simțiam că-l iubesc, și în timpul petrecerii sale între noi am avut ocaziune de a apreția frumoșele sale daruri ale minții și inimii, și cu voce tremurătoare întreba despre cauza acelei hotăriri neașteptate, — mama mea imi respunse ca înainte de a-mi descoperi motivul ce îndupleca pe Aloisiu să plece, voia să scie ce cuget eū despre dînsul: eū replica că nu credeam să se pōtă afla vre un cavaler mai deservit. mai amabil și mai vrednic de stimă de cāt tinērul conte de Montermē. — Atunci mama mea imi povesti că Aloisiu îi mărturisise că mă iubesc, și fiind că nu avē nici bogății, nici nume, nu putē spera ca eū să mă învoiesc a merge după el — se hotărî decî să se depărteze, temēndu-se să nu trecă marginile datorințelor de ospitalitate dacă mai rămānē la noi.

— Sērmanul tatā! esclamă din nou Albertina, — cāt era de onest și leal și pentru aceea vrednic să fie iubit de tine.

— Cum? zisei eū — Aloisiu așa dară crede că eū prețuesc mai mult avuțiile și tittlele de cāt onestitatea și virtutea? . . . Oh! el nu mă cunōscē din deajuns! Mama mi respunse că trebuie să-l compătinesc

pentru că nefericirea face pe ômeni timidi și neîncreduți. Apoi imi spusē că dînsa și tatāl-meu s'ar fi învoit fōrte cāt drag la aceea căsătorie — dar că ei de alt cum nu voiesc nici de cum să mă silēscă. — Eū i-am rēspuns că m'ași simți mai fericită mārîtāndu-mē după Aloisiu de cāt după moștenitorul vre unui tron; și voiam să alerg numai de cāt la tatāl meu ca să-l rog să combineze numai de cāt tōte lucrurile, dar buna mea mamă mă sfātui să aștept, imi zise să mă socot bine, pentru că trebuia să renunț la petreceri și umblări în public și să mă indestulesc a trăi retrasă în castelul nostru și incheie cu cuvintele acestea:

— Fetita mea, întrebă-ți bine inima ta, sfătuește-te cu Dumnezeu prin rugăciune, consulteză pe părintele tēu sufletesc, și apoi dacă te simțesci dispusă să jertfesci pompele și serbările lumesci și să te indestulesci singur cu lucrurile curate și liniștite ale familiei — tatāl tēu și eū vom fi voioși să te vedem căsătorită cu un om, care deși sōrac și nefericit, dar e vrednic mai mult ca ori care de stima și de afectul tēu.

— Oh mamă! reluă fetița — eū încă ași fi primit aceea hotărîre și ași fi renunțat plăcerilor deșerte ale lumii: trăim așa de fericiti aici în castelul nostru, în cāt eū n'ași scî ce să mă fac între tōte serbătorile și arătările brillante din societățile omenești, și dacă vre-odată ar trebui să mă căsătoresc și eu, ași mai voi să rămān aici în liniștea cāmpului, de cāt să trăiesc în sgomotul lumii.

— La trei zile după aceea, continuă marchesa, — tatāl meu mă chemă în cabinetul sēu și mă întrebă cum m'am hotărît? Eū i-am rēspuns că iubiam și stimam pe Aloisiu, și pentru ca să fiu a lui ași fi renunțat la posesiunea întregēi lumii. El mă îmbrățoșă plângēnd și-mi zise: — Eū te binecuvînt din tot sufletul, scumpa mea fetiță, tu-mi causezi o mângăiere nespus de mare, pentru că vād că deși ești tinēră, prețuesci mai mult virtutea de cāt avuțiile și pompele lumii. Și Dumnezeu va revērsa asupra ta binecuvîntările sale ceresci și eū sperēz, că va sosi ziua, când va fi recunoscută nevinovăția contelui de Montermē și fii tōi vor putē purta cu frunte ridicată și fără rușine numele tatălui lor. — La o lună după aceea eū am fost soția lui Aloisiu și deși profetia bunului meu tatā nu s'a adevērit pānă acuma, nici cāt nu m'am cāt de hotărîrea mea.

Albertina se aruncă în brațele mamei sale, fără de a putē rosti vre un cuvînt și o acoperi de sārutări și de lacrimi. La un restimp după ce i-a venit vorba esclamă:

— Oh buna mea, oh scumpa mea mamă! . . . îți mulțumesc că mi-ai spus istoria scumpului și nefericitului meu tatā, și mai mult îți mulțumesc pentru frumoșele exemple de virtute ce mi-ai arētat în tine însați; eū voiū face totul ca să mă fac vrednică de tine și de virtuosul meu tatā, și sperēz, da, sperēz că în curēnd tu vei fi mângăiată și că recunoscēndu-se nevinovăția domnului de Montermē, te vei putē mārîri că porți numele lui.

(Va urmā.)

Cleric gr.-catolic român.

(Continuare.)

Cu totul altul este scopul sîntului scaun, de a ne strînge la sînul sēu și cu totul altul e scopul guvernanților politici, de a ne ține desbinați. „Politica guvernamentală în aceste țări nici odată nu a suferit nici să audă, că românii se impacă în punctul religiunii; parola veche era susținută cu tōtă rigōrea: „Nici tōți uniții, nici tōți neuniții, cum am zice desăgiți, și în vecl cu ori ce prietin învrășmășiți.“ O împăcare deplină și durabilă ar fi fost considerată ca una din cele mai mari calamități publice, ca un pericol suprem, ca o adevērată trădare de patrie, ca o sigură mōrte politică și națională.“ zice istoricul nostru Barițiu. ¹⁾

Și acum ne pot numi frații pravoslavnic, fie din Ungaria sau România, „renegați“, pentru că ținem la singura biserică adevērată, și dorim din tot sufletul și vom lucra din tōte puterile, ca să vină odată tōtă nația romānă la cunoscînța adevērului și să nu mai fim desbinați spre bucuria inamicilor nostri? Sau pōte cred, că se va putē să ne lăpēdam iară-și de sînta Maică biserică și să ne aruncăm pentru ori ce constituționalism sau viētă liniștită, sau mai bine somn liniștit în brațele schismei? Sau nu vād, că biserica pravoslavnică este lipsită de ori ce putere de viētă și poporul romān de viētă are lipsă? Și cum pōte să fie un gānditor serios, să nu cunōscă absurditatea schismei? Mai de parte noi catolicii pe lāngă biserica națională cātăm și biserica adevērată a lui Christos, și în sînul acesteia vom să mārîm.

Nu, de o mie de ori, nu sîntem renegați, frații pravoslavnic, pentru că vom să propagăm credința cea adevērată la poporul romān, respective să readucem acest bun popor, sedus de călugării greci la credința cea adevērată. Nu vom fi renegați, pe cum n'aū fost nici Dr. V. Lucaciū și „părintele“ Dr. D. Radu, pentru că în decursul activității lor aū fost conduși — și sum prea convins, că sînt conduși și azi — de dorul ferbinte, de a vedē tōtă națiunea romānă întōrsă la sînul bisericii mame și sub scutul acesteia, în unire să lucre spre mārîrea neamului romānesc.

Mai de parte va trebui să-i convingem, că nu numai d-lui V. Lucaciū și fostului „părinte Dr. D. Radu,“ pe cum și celor ce absolvă la renumitul institut „De Propaganda fide“ le-a zăcut și le zace la inimă întōrcerea poporului romān la biserica cea adevērată. Tōți și anul fie care o dorim acesta, și cu ajutorul lui Dumnezeu vom lucra și ne vom ruga pentru venirea cāt mai repede a acelei frumoșe zile, când oile cele rētăcite să se întōrcă iară-și la păstorul cel bun. Căci cu ajutorul lui Dumnezeu cred, că e numai chestie de timp întōrcerea popōrelor schismatice, rupte din trupul lui Christos prin pērfidia grecēscă.

Și ôre nu va fi datoria nōstră a clericilor, ca mai înainte sau mai târziu viitorii preoți, să accelerăm acea ôră pentru poporul romān? Cu puteri nōnē să ne punem pe lucru! Să facem să se convingă frații

noștri de sânge în ce rătăcire sînt. Fiind, înse că îndărătnicia, caracteristica rătăciților, poate, că nu va lipsi nici la frații noștri, lucrul cel mai bun ce am pute face, cred că va fi, să ne înălțăm rugăciunile la cel Atotputernic, ca să nu mai permită diavolului să-și facă uneltirile sale cu și în contra poporului român. Prin exemple bune, prin iubirea deapropelul, prin o adevărată viață creștină și demnă de un preot să-și silim pe cei rătăciți a se convinge, că în adevăr numai aceea poate fi biserică adevărată, unde se observă ast fel de fructe.

Prima datorință înse, ce va trebui să o împlinim cu cea mai scrupuloasă conștiințioasă ne va fi „cura animarum” credințioasă sfintei noastre biserici, ridicarea nivelului religios la fiii credincioși.

Cu respect și recunoștință vedem, cum clasele culte lucră la alte popoare pentru ridicarea nivelului religios la poporul de rând și spre întorcerea inteligenței atee moderne. Și să nu mergem mai de parte, aici avem pe frații magiari, a căror inteligență încă în cea mai mare parte e: indiferentă în ale religiunii. Până când înse aș un Ferd. Zichy, un Ioan Zichy etc. e speranță de un viitor frumos. Unde avem înse noi atari bărbați în inteligența noastră. Datorința noastră va fi să facem atari bărbați.

„Viitorul societății magiare catolice este astăzi pus în mâna acelor tineri, cari se pregătesc între păreții seminarelor la aceea misiune, care li așteaptă din grația specială a lui Dumnezeu. Trebuie, ca preotul să fie educatorul poporului, conducătorul inteligenței în cele spirituale.

Trăind între popor, împărțind cu el bucuria și necăsul, li va fi prietin, în care se încrede fiul poporului, pe care se razemă, despre care știe, că este binevoitorul său desinteresat.”

Aceste le zice contele Ioan Zichy clericilor magiari. ¹⁾ Și ore nu tot aceea misiune o avem și noi, care o au și ei? Deosebirea e înse, că n'avem așa o inteligență — vorbind din punct de vedere religios. — Inteligență indiferentă în ale religiunii, durere! avem și noi, dar mai dureros e, că n'avem inteligență, care să conlucre cu preoții pentru stîrpirea aceluia.

Indiferentismul religios domnesce la inteligența noastră ca nici odată. Și că nu căercă a străplânta acesta și în masele poporului, poate tot poporul avem a-i multămi, căci acesta ține mai mult la credința sa, de cât să permită, respective să lea în samă pe cel ce i-ar ataca direct sentimentele religioase. Îl ține de păgân și să întorțe de la el, îl încunjură, cât poate. Noi știm înse foarte bine, că și la alte popoare, poate tot așa de religioase, dacă nu mai religioase de cât poporul român, din straturile societății înalte inteligente s'a străplântat necredința la popor.

Și cine ne poate asigura, că acest indiferentism, această necredință nu se va străplânta pe furie și la poporul român. Diavolul își știe alege foarte bine mijlocele, și nu se obosesc, nu desperază cu una cu două.

Spre stîrpirea acestui indiferentism vom fi chemați ca viitori preoți, să lucrăm și să ne rugăm. Să facem să simțescă și

gândescă inteligența la fel cu poporul. Să-și poată poporul pune totă încrederea în inteligența sa și să fie gata a-i urma prin ori ce periclu. Și acesta numai atunci se va pute, dacă inteligența respectând religiozitatea poporului însă-și își va câștiga cultură religioasă suficientă, și numai ast fel să pășescă de conducătoare a poporului. La din contra datorința noastră va fi a feri poporul de ori ce atingere cu aceia, cari le-ar pute vătămă sentimentele sale religioase.

Nouă nu ne trebuie o inteligență, care să privească de o prerogativă sau mijloc de câștig conducerea poporului. Nouă nu ne trebuie o inteligență, care pentru scopuri private să sacrifice interesele poporului. Nouă ne trebuie o inteligență, care să privească conducerea poporului de o datorință impusă ei de însuși Dumnezeu, și pentru împlinirea și neîmplinirea căreia are să deie samă, dacă nu aici pe pământ, de sigur înaintea aceluia, care i-a impus-o. Și se poate o ast fel de inteligență, dacă e cu totul indiferentă în ale religiunii? Și eu cred, că ne împlinim nu numai misiunea de apostoli a bisericii lui Christos, nu numai o datorință față de deapropelul nostru, că-l scotem din ghiarele morții sufletesci, ci și o datorință națională, dacă ne vom nisni din toate puterile a stîrpi acest indiferentism religios, ce începe a se încuba voluntar sau involuntar în mijlocul inteligenței noastre.

În urmă la însă-și masa poporului ni se va restringe și îndrepta totă activitatea. Nu totli sîntem și vom fi chemați să conducem sorțea întregului popor. Toți la oaltă înse pînăși de aceea-și sfinte ideale: mărirea sfintei biserici și fericirea națiunii române, și sub scutul binefăcător al sfintei noastre biserici, vom lucra pentru fericirea întregului nostru popor aici pe pământ, și asigurarea celei viitoare. Da! dacă unul fie care își va îndeplini datorința ce i-se impune ca unul fiu a națiunii române, atunci de sigur vom ajunge la acel rezultat. Unul fie care să-și cultive cu cea mai scrupuloasă conștiințioasă via sa, și atunci cu deplină speranță putem privi la viitorul națiunii române.

În privința spirituală câte nu vom ave de îndreptat la poporul român. Înainte de toate trebuie să fie pînă de sfinta noastră credință catolică, ca nu la ori ce vînt să fie gata a se lăpăda de ea. Ca nu ori ce chemat și nechemat să fie în stare a-l scote din minți cu frase ca: lege strămoșescă și mai știu eu câte. Și cum vom pute face aceasta, dacă nu prin predicății corăspundătoare?

În nr. din 7 Febr. al „Unirii” un colaborator zice, că în întregă provincia noastră mitropolitană, nu se predică în un an atît, cât se predică în un sat din Tirol. În nr. din 28 Martie un altul trage aceasta la îndoielă. Și nu numai acesta, ci cel mai mulți cred, că nu numai vor dubita, ci sînt siguri, că nu stă lucrul tocmai așa. Și ar fi foarte slab impuls pentru noi de a nu pute dubita și despre așa ceva. Dar despre aceea iar nu se poate îndoi nime, că auzim foarte rar, predicându-se. Dacă iarna nu vom predica, ca să nu ținem poporul în frig; vară iară-și fiind că sînt oboșiți de lucru nu vom voi să-i mai ținem și cu predici, atunci de sigur, că nu vor ave alipire așa mare față de sfinta noastră reli-

giune. Cu ast fel de procedură apoi vom ajunge cu predicarea la povestea cu sîrbătorile băbesci.

Activitatea noastră înse foarte natural nu se va restringe numai la biserică, căci aici poporul cel mult 3 ore petrece la săptămână. Și dacă nu-l vom urmări cu adevărat zel apostolic în toate necăsurile vieții ca un adevărat părinte sufletesc — nime atît de frumos, ce vom să purtăm — atunci nu multă rodă va aduce nisuița noastră. Cu poporul trebuie să simțim, cu el și pentru el trebuie să trăim și să murim. Aș nu vom fi noi părinții sufletesci a poporului? Și dacă părinții după trup trăiesc — afară de nisuița la scopul ultim, care nici odată nu trebuie să-l pierdă din vedere — dacă aceștia trăiesc și mor pentru copiii lor, cu cât mai mult se va căde să o facem noi acesta.

Nu vom uita apoi, că în multe locuri vom fi singuri conducătorii și promovatorii culturii noastre naționale. Și cu câte greutate nu vom ave a ne lupta pentru a ne împlini cu conștiințioasă această sfintă datorință. Câte atentate nu se comit din toate părțile în contra culturii noastre și în contra unicului susținător a acesteia: biserică și școala românească nedespărțite. Și ore mai pute-vom fi noi liniștiți, că ne-am împlinit datorința nu numai de român, ci și de apostol a sfintei biserici catolice, dacă pentru o sumă de 100, 200 sau ori câte cor. anual vom pute lăsa, ba ce e mai mult vom da pradă școala noastră română confesională?

Mari probleme ne așteaptă, cari fără grația divină nu le vom pute rezolvi. Multă și conștiințioasă preparare ne trebuie, pentru ca să putem odată pași cu inimă curată pe arena de luptă. Trebuie să fim deplin convinși de greutatea sarcinii, ce vom a o lua asupra noastră.

(Va urma.)

Bibliografie.

A apărut:

Pavel Rotar: **Legea comunală**, (art. 22 din a. 1886) ediția II. revădită de nou și înăvuită cu: a) decisiunile principale aduse din partea supremului for administrativ (Közgazgatási biróság), b) un extras din legea art. 27 din 1896, și c) un extras din ordinațiunea minist. de int. nr. 126000/1903, despre afacerile interne în oficiile comunale, despre lucrurile private, cari le pot săvârși notarii comunali, și despre competențele lor. Opul cuprinde 10 côle de tipar 8° pe 164 de pagini, costă 1 coronă plus 5 fil. post porto simplu, de un exemplar recomandat 30 fileri. Se poate procura de-ocamdată la autor: P. Rotar, avocat în Timișoara-Fabric. Cel ce procură mai mult ca 10 exemplare, plătește, capătă 20% din preț rabat. — Librării capătă 25% rabat.

„Sămănătorul”, sub direcția unui comitet. Anul II. Nr. 28. cu următorul sumar: N. Iorga, Un utopist: Aug. Treb. Laurian. — D. Nanu, Portret (poezie). — Miron Aldea, Note de drum. — Ovid. Densusanu, Din literatura didactică (II). — Const. Berariu, Făt-Frumos în grădina Sf. Vineri (feerie în 3 tablouri). — Ion Scurtu, Eminescu și istoria națională. — St. O. Iosif, Apus (poezie). — Red., Informațiuni literare. — Răspunsuri. Numărul 20 ban. Abonamentul 10 lei pe an.

¹⁾ „Ébredünk” II. évfolyam. 1903. Január.

Ioan F. Negruțiu: Constituțiunea patriei sau drepturile și datorințele cetățenesci Blaș 1903 pag. 104 prețul 50 fil. E o scriere foarte importantă pentru școlile civile și pedagogi. Impărtășind prețioase cunoștințe din drepturile și datorințele cetățenesci. Pôte fi folosită cu mult succes și de privați.

Biblioteca „Unirei”: Câte-va momente din începuturile bisericei române de C. Anner. Blaș 1902. prețul 20 bani. O recomandăm cu toată căldura tuturor celor ce vor să aivă cunoștințe despre trecutul bisericei noastre.

Biblioteca „Unirei”: Nume de familie la românii din Ungaria. de Alesiu Viciu, prof. Blaș 1902. pag. 29. prețul 12 fil. Studiul acesta interesant s'a reprodus din colonele foilor noastre, unde a fost publicat mai întâiu. In el se face o clasificare a numelor românești de familie, căutându-se originea lor. Se vinde în favorul fondului pentru „Masa studenților”.

Posta „Unirii”.

P. S. Mulțumite, vor urma cât de curând. V. D. Aprețim cele scrise de DVôstre, dar nu se pot publica, pentru că forma ce le-o dați e nepotrivită. Scrieți mai calm și mai puțin personal. A. P. A sosit, va urma, cât ce vom dispune de spaț în partea literară. Delacrasna. Pentru numărul acesta nu s'a putut, a sosit prea târziu. T. P. Fiți liniștiți, puteți să le ridicăți fără supărare.

Editor și redactor răspundător: Aurel C. Domșa.

Banca de asigurare „TRANSILVANIA”

Intemeiată la anul 1868

in Sibiu, strada Cisnădiei nrul 5 (edificiile proprii), asigură în cele mai avantajoase condiții:

contra pericolului de incendiu și esplosiune, edificii de ori ce fel, mărfuri, mobile, vite și produse economice etc.

asupra vieții omului

in toate combinațiile, capitale pentru casul morții, asigurări de zestre, de copii, rente, pe viață etc. etc.

Asigurări populare fără oerocetare medicală.

Asigurări pe spese de inmormântare cu solvirea imediată a capitalului scadent.

Fonduri de rezervă și de garanție specială, cu finea anului 1900: 1,303.572 cor. 15 bani.

Valori asigurate contra incendiului: 72,420.299 corone. Capitale asigurate asupra vieții: 9,248.543 corone.

Pentru despăgubiri de incendii 3,003 550 c. pentru capitale asigurate pe viață 2,738.793 c.

Oferte și ori ce informațiuni se pot primi de la:

Direcțiune în Sibiu, str. Cisnădiei nr. 5, et. I., curtea I., precum și de la subagenții din toate comunele mai mari.

Agenturi principale:

in Arad, Brașov, Cașovia, Cluș, Seghedin, Șopron, Szabadka și Timișoara.

(5) 26-52

MERSUL TRENURILOR pe liniile orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Maiu 1903.

Table with multiple columns showing train schedules for routes: Budapesta-Predeal, Copșa-mică-Sibiu-Avrig-Făgăraș, Mureș-Ludoș-Bistrița, Cucerdea-Oșorhei-Regh.-săsesc, Ghiriș-Turda, Alba-Iulia-Zlatna, and Blaș-Küküllőszög-Sóvárád. Columns include train type (Tren de persoană, Tren accelerat, Tren mixt), departure times, and arrival times.

Notă: Órele însemnate în stânga stațiilor sînt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în dreapta de jos în sus. — Numerii încadrați cu linii mai negre însemnă orele de noapte.

A apărut:

Dr. Augustin Bunea:

Discursuri, Autonomia bisericăscă, Diverse.

Prețul: 5 coróne. — Pentru România: 6 lei.

Se póte comanda de la Tipografia Seminariului Archidiececan și de la Autor în Blas—Balázsfalva.

➡ Intreprindere de transportarea și înmăgăzinarea mobilelor. ➡

ZORN MÓR

— BUDAPESTA, —

VII. ker., Erzsébet-körút 21. szám.

Primirea transporturilor de mobile în caré de transport patent ces. reg. lucrate după model francez, parchetate complet și închise, pentru tóte localitățile din țară și străinătate.

☎ TELEFON. ☎ Adresa telegrafică: ZORN MÓR, BUDAPEST. ☎ TELEFON. ☎

Transporturi de mobile pe tren și pe corăbii, fără întrerupere, cu cruțarea speselor de pachetat.

Inmagazinarea mobilelor

în magazine cu totul uscate și acomodate, pe lângă responsabilitate.

— Representanți în tóte orașele mai mari din țară și străinătate. —

(9) 27-52

☞ Țimbalele mele aũ fost decorate la espositia milenară. ☞

Țimbale de salon

cu pedal, castanii, negre, cu o resonanță fórté tare și plăcută, de o construcție bună, cu garanță de trei ani. Prețul de prăvălie 150 floreni, ér la mine se pot căpéta cu 75 floreni. Daũ instrucție deplină pentru 8 fl. la lună.

— Prescurant trimit gratuit. —

JEGESI GÉZA

măestru de țimbale diplomat și inventatorul țimbalei „Coróna de fier“.

BUDAPEST, VII., Nefelejts-utca 43. szám.

(10) 27-52

Bani mijlocesc mai ieftin, mai discret, și mai iute:

Ofțerilor, oficianților privați și de stat, industriașilor, negustorilor și persoanelor apte de credit.

==== Pe lângă replătire avantajoasă ====

Pe căsi, pământuri, realități, mijlocesc în locul prim al doilea și chiar și al treilea împrumuturi de amortisațiune cu 4 1/2 și 5 %.

Conversiunile cele mai complicate le mijlocesc iute, pe lângă remunerare ulterioară.

Câștig informațiuni industriale și comerciale de natura cea mai discretă din toate părțile țerii, și în sfârșit,

cauzele de tranșare ale comercianților necapabili de a plăti le descurc cu pricepere și mare grijă.

==== Pentru răspuns e de a se aclude marcă. ====

SZENES A.

Cancelarie de informații și tranșării comerciale.

BUDAPEST, VII. Erzsébet körút 22, 1|12.

(7) 27-52

==== Numărul patentei 16.794. ====

(8) 27-52

Carol Beck

pregătitor de ventilătoare patentate pentru ferestă.

BUDAPEST, VIII, József-utoza 14.

În atenția directorilor de școală!

6000 de bucăți sunt deja în folosință!

Pentru luarea măsurii, mă rog să vă adresați mie.

Nu sci nime ce-î sănătatea!!

și care ne-o putem păstra numai pe lângă ventilație potrivită.

Ventilatorul aflat și patentat de către Carol Beck este fabricațiune magiară, care întrece toate ventilătoarele din străinătate, atât în ce privește scopul, cât și bunătatea. Din punct de vedere sanitar, curentul e eschis prin apertura de 45 %. Se pot aplica la toate ferestile. Am foarte multe scrisori de recunoștință, cari dovedesc, că publicul e deplin mulțămit.

Prețurile ventilătoarelor:

Cel mai mare și mai greu, cu decorațiune.	C. 25—
Pentru ferestă comune, școli, institute și locuințe private	„ 13—
Pentru ferestă mai ușore și mai simple	„ 9—
Ferestă de Closett	„ 7-60

Preliminar de spese gratuit:

Ventilătoarele mele se folosesc în următoarele locuri mai renumite. Casina Națională magiară, Ministeriul de comerț, Gimnasiul reformat, Ludoviceul, Școlile elementare de stat din Kispest și în mai multe spitale și școli din capitală și provincă, dovedindu-se de foarte bune.

Comandele atât în loc, cât și în provincă se efectuesc foarte prompt și foarte repede.